

Enerji İçin Emperyal Açgözlülük

Nicolás Maduro uzun süredir Venezuela'nın acıları ile Filistin mücadelesinin ayrı trajediler olmadığını, aynı küresel suçun tezahürleri olduğunu savunuyordu: enerjiye doymak bilmeyen bir açlıkla sürülen emperyal hâkimiyet. Konuşma üstüne konuşmada Maduro, ABD destekli saldırganlık tarafından dayatılan ortak bir kaderi kınıyordu – egemen halkların özerklikten yoksun bırakıldığı, ablukalara maruz bırakıldığı ve küresel güçlerin arzuladığı kaynaklara sahip oldukları için cezalandırıldığı bir kader. Tarih şimdi onun uyarısını haklı çıkardı. Venezuela ve Filistin, Amerika'nın fosil yakıtlar – petrol, gaz ve enerji kontrolü – uğruna yırtıcı arayışının paralel kurbanları olarak duruyor.

Venezuela ve Filistin: Ortak Anti-Emperyalist Cephe

Venezuela'nın Filistin ile ittifakı retorik tiyatro ya da diplomatik fırsatçılık değildi. Bu, Hugo Chávez'den miras alınan ve Maduro altında sürdürülen Chavismo'nun temel bir direği idi. 2013'te göreve geldiğinden beri Maduro, Filistin'in işgalini Venezuela'nın kendi kuşatması altındaki durumundan ayrılmaz olarak çerçeveledi. Venezuela 2009'da İsrail ile diplomatik ilişkileri kesti, tekrarlanan Gazze krizlerinde insani yardım gönderdi ve İsrail eylemlerini ABD gücü tarafından mümkün kılınan suçlar olarak kınadı.

Maduro, Gazze'yi toplu cezalandırmanın laboratuvarı olarak tekrar tekrar tanımladı – bunu, ABD yaptırımları yoluyla Venezuela'ya uygulanan ekonomik boğulmayla yansıttığını savunarak. Washington ve müttefiklerini Gazze'de "soykırım"ı mümkün kılmakla suçlarken Caracas'a karşı "ekonomik terörizm" yürütmekle itham etti. 2024'te bir konuşmasında Filistin mücadelesini "insanlığın en kutsal davası" olarak ilan etti ve bunu açıkça Venezuela'nın petrol zenginliğini ele geçirme girişimlerine karşı direnişiyle bağdaştırdı.

Bu uyarılar eleştirmenler tarafından ideolojik poz verme olarak reddedildi. Ancak o zamandan beri yaşanan olaylar onları ürkütücü derecede öngörülü kıldı. Maduro, kaynak zengini ulusların sadece baskı altına alınmadığını, yaptırımlar, vekil çatışmalar ve doğrudan güç yoluyla hedef alındığını savunuyordu – ta ki uyumlu rejimler kurulana kadar. Filistin'de Gazze Deniz gaz sahası da dahil olmak üzere Filistinlilerin kendi doğal kaynakları üzerindeki kontrolünü reddetmek için Gazze ablukasını kasıtlı bir strateji olarak işaret etti. Venezuela'da aynı mantık petrol için geçerliydi. Enerji geçişi retoriklerine rağmen fosil yakıtlar jeopolitik gücün merkezinde kaldıkça ABD müdahaleciliği yoğunlaştı ve Maduro'nun analizi yaşanan gerçekliğe dönüştü.

Venezuela: Petrolünü Koruduğu İçin Cezalandırıldı

Venezuela'nın muazzam doğal zenginliği uzun süredir yabancı yağma için işaretlenmişti. Dünyanın en büyük kanıtlanmış petrol rezervleri olan 300 milyar varilden fazlası – büyük ölçüde Orinoco Kuşağı'nda yoğunlaşmış – ülke, enerji açlığı çeken güçler için göz ardı

edilemeyecek bir ödöl temsil ediyor. Maduro altında devlet petrol şirketi PDVSA, ABD kurumsal hâkimiyetine direndi, bunun yerine Carabobo ve Junín gibi projeleri geliştirmek için Rusya, Çin ve İran ile ortaklık yaptı.

Cevap ekonomik savaş oldu. 2017'den itibaren başlayan ABD yaptırımları Venezuela ekonomisini sistematik olarak sakatladi, petrol üretimini günde yaklaşık 2,5 milyon varilden bir milyona altına düşürdü. Maduro bu yaptırımları demokrasi teşviki araçları olarak değil, hırsızlık araçları olarak tanımladı – Venezuela'yı teslimiyete zorlamak ve petrol sahalarını ABD kontrolüne açmak için tasarlanmış.

Bu hedef, 5 Ocak 2026'da ABD askeri vuruşlarının Caracas'ı hedef aldığı ve Nicolás Maduro'nun yakalandığı operasyonla açık hale geldi. Başkan Trump operasyonu "narko-terörizm"e karşı bir kampanya olarak gerekçelendirdi, ancak kendi sözleri her türlü bahaneyi soydu. Mar-a-Lago'da konuşan Trump şunları ilan etti: "Ülkeyi güvenli, uygun ve yargılı bir geçiş yapabileceğimiz zamana kadar biz yöneteceğiz." ABD'nin Venezuela yönetiminin "bize bir kuruşa mal olmayacağını" vurguladı, çünkü petrol gelirleri – "yerden çıkan para" – Amerikan çabalarını karşılayacaktı.

Bu bir anomali değildi. Irak ve Libya'da rejim değişikliğinin enerji erişimini açtığı tanınmış emperyal senaryoyu takip ediyordu. Maduro'nun uluslararası olarak saldırganlık eylemi olarak kınanan kaldırılması, yıllardır uyardığı şeyi doğruladı: Venezuela'nın petrolü onu hedef haline getirdi. Trump'ın kaynak çıkarma konusundaki pişmanlık duymayan takıntısı müdahaleyi açığa çıkardı – güvenlik politikası kılığında bir enerji kapma.

Gazze Deniz: Filistin'in Çalınan Geleceği

Filistin'in deneyimi aynı mantığı takip ediyor. 2000'de Gazze kıyısından yaklaşık 36 kilometre açığa Gazze Deniz gaz sahası keşfedildi ve tahmini bir trilyon kübik feet doğal gaz içeriyordu. Küresel standartlara göre mütevazı olsa da saha, Filistin enerji bağımsızlığı için bir can simidi temsil ediyor. UNCLOS altında Filistin deniz bölgelerinde bulunan Gazze Deniz, Gazze ekonomisini dönüştürmeliydi.

Bunun yerine geliştirme boğuldu. İsrail kısıtlamaları, askeri kontrolü ve devam eden işgal Filistinlilerin kendi kaynaklarına erişimini engelledi. Savunucular, ABD tarafından diplomatik ve askeri olarak desteklenen İsrail ablukasının ve tekrarlanan askeri kampanyaların sadece güvenlik amaçları değil, ekonomik olanlar da taşıdığını savunuyor: Filistinlilerin doğal zenginlikleri üzerindeki egemenliğini reddetmek.

Ekim 2023 savaşı sonrası bu endişeler yoğunlaştı. Gazze'de kitlesel yerinden edilmenin Gazze Deniz'in İsrail tarafından sömürülmesini kolaylaştırabileceği, ABD desteğiyle bölgesel enerji ağlarına entegre edebileceği suçlamaları arttı. İsrail'in 2023'te bitişik sularda keşif lisansları vermesi, Mısır'la 35 milyar dolarlık gaz ihracat anlaşmasıyla birleşince kasıtlı kaynak hırsızlığı iddialarını körükledi. Bu süreç boyunca ABD, İsrail'i diplomatik olarak korudu, BM kararlarını veto etti ve Levant Havzası'ndaki enerji güvenliğini Filistin haklarının önüne koydu.

Venezuela ile paralellik tartışmasız. Her iki durumda da yaptırımlar, ablukalar ve güç yerel nüfusların kendi kaynaklarından yararlanmasını engelliyor, dış güçler ise kâr pozisyonuna yerleşiyor.

Hukuk Paramparça

ABD'nin Venezuela müdahalesi ve Trump'ın kendi ifadeleri uluslararası ve iç hukuk altında ağır yasal sonuçlar doğuruyor.

İşgal Altındaki Venezuela

Trump'ın ABD'nin geçiş dönemi boyunca Venezuela'yı "yöneteceğini" açıkça ilan etmesiyle işgal koşullarını hukuken oluşturdu. 1907 Lahey Düzenlemeleri'nin 42. Maddesi'ne göre işgal, düşman ordunun etkili kontrol uyguladığı bölge altında olduğunda vardır. 5 Ocak 2026 operasyonu – askeri vurularla birleşen devlet başkanının zorla kaldırılması – bu tanımı karşılıyor ve Cenevre Konvansiyonları altındaki yükümlülükleri tetikliyor.

Uluslararası hukuk açık: İşgalci güç doğal kaynakları kendi yararına sömüremez. Lahey Düzenlemeleri'nin 55. Maddesi işgalciyi usufruct ile sınırlandırır – yenilenemeyen kaynakların tükenmesi olmadan geçici yönetim. Dördüncü Cenevre Konvansiyonu'nun 33. Maddesi yağmayı açıkça yasaklar ve bunu Roma Statüsü altında savaş suçu olarak sınıflandırır. Trump'ın ABD petrol şirketlerinin Venezuela petrolünden kâr elde edeceği ve gelirlerin Amerikan maliyetlerini karşılayacağı vaatleri bu yasakları ihlal niyetini açıkça işaret ediyor.

Bir Devlet Başkanının Kaçırılması

Nicolás Maduro'nun yakalanması bu ihlalleri ağırlaştırıyor. Uluslararası Adalet Divanı'nın 2002 Arrest Warrant davasında onaylanan teamül uluslararası hukuk, görevdeki devlet başkanlarına yabancı ceza yargı yetkisinden mutlak dokunulmazlık tanır. Maduro'yu rıza veya iade olmadan zorla kaldırmak BM Şartı'nın 2(4). Maddesi'ni ihlal eder ve devlet egemenliğine karşı güç kullanımını yasaklar. Hukuk uzmanları bu eylemin devlet sorumluluğu, tazminat ve Uluslararası Ceza Mahkemesi incelemesini davet ettiğini, küresel diplomatik normları aşındıran bir emsal yarattığını uyarır.

ABD Hukuku Göz Ardı Edildi

İçeride müdahale 1973 Savaş Yetkileri Kararı ile çelişiyor. Başkan ABD kuvvetlerini ancak Kongre onayıyla veya ABD'ye saldırı kaynaklı ulusal acil duruma yanıt olarak düşmanlıklara sokabilir. Trump'ın "narko-terörizm" gerekçesi bu standardı karşılamıyor. Yakın bir silahlı saldırı yoktu. Operasyon bu nedenle yasadışı düşmanlık başlatma teşkil ediyor, Kongre'yi bypass ediyor ve 2011 Libya gibi önceki müdahale tartışmalarını yankılıyor.

Filistin ve Venezuela: Aynı Suç, Farklı İsimler

Bu ihlaller İsrail'in Filistin kaynaklarını uzun süredir sömürmesini yansıtıyor. Batı Şeria'da İsrail paylaşılan su kaynaklarının tahmini %80'ini yerleşimler ve iç kullanım için

yönlendiriyor, Filistin erişimini ciddi kısıtlıyor – başka bir işgal hukuku ihlali. Gazze’de İsrail’in Filistin doğal gaz kontrolünü engellemesi, Aralık 2025’te Mısır’la imzalanan 35 milyar dolarlık ihracat anlaşmasıyla birleşince ekonomik hâkimiyeti pekiştiriyor, Filistinliler mülksüz kalıyor.

Venezuela’da olduğu gibi işgal sadece güvenlik için değil, kâr için sürüyor.

Sonuç

Maduro’nun Venezuela ve Filistin bağlantısı ne abartı ne propaganda – teşhisdi. Her iki toplum da değerli fosil yakıtlarla donatılmış, egemenlik iddia ettikleri için cezalandırıldı. Her ikisi de direnişi kırmak ve kaynak çıkarmayı kolaylaştırmak için tasarlanmış ablukalar, yaptırımlar ve askeri güçle karşılaştı. Petrol ve gaz küresel gücün temelinde kaldıkça emperyal açgözlülük insani müdahale kılığında devam edecek.

Adalet retorikten fazlasını gerektirir. İşgalleri sona erdirmeyi, kaynak egemenliğini geri vermeyi ve modern çatışmayı süren enerji emperyalizmiyle yüzleşmeyi talep eder. Maduro susturulmuş olabilir, ama ifade ettiği gerçeklik kalıcı – ve adını verdiği ortak mücadele de öyle.